

5623590

**VĽAK
SIRÔT**

13.
APRILA
1944

12
3

PAM JENOFF

5623590

Vlak sirôt

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindenisk
www.albatrosmedia.sk

Lindenisk

Pam Jenoff

Vlak sirôt – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

Ljndeni

VĽAK SIRÔT

PAM JENOFF

Mojej rodine

Prológ

Paríž

Teraz ma už určite hľadajú.

Zastala som na schodoch múzea, chytila som sa zábradlia, aby som nespadla. V ľavom boku som cítila bolesť ostrú ako nikdy predtým, vlani som mala zlomený bedrový kĺb a poriadne sa to nezahojilo. Za sklenou kupolou Grand Palaisu na avenue Winston Churchill sa ružovela súmračná marcová obloha.

Nakukla som do oblúkovitého vchodu Petit Palaisu. Na mohutných kamenných stĺpoch visel červený transparent vysoký dve poschodia: *Deux cents ans de magie du cirque* – Dvesto rokov cirkusovej mágie. Transparent bol ozdobený obrázkami slonov, tigra a klauna, v mojich spomienkach boli ich farby oveľa jasnejšie.

Mala som niekomu povedať, že odchádzam. No usilovali by sa ma zastaviť. Svoj útek som plánovala celé mesiace predtým, odkedy som sa v *Timesoch* dočítala o nadchádzajúcej vý-

stave, a dobre som ho zosnovala – podplatila som asistentku v domove opatrovateľskej služby, aby urobila fotku, ktorú som potrebovala poslať na pasové oddelenie, v hotovosti som zaplatila letenku. Takmer ma prichytili, keď taxík, ktorý som si privolala, zastal pred domovom v tme pred úsvitom a hlasno zatrúbil. No recepčný sa nezobudil.

Pozbierala som všetky sily a znova som začala stúpať hore, schod za schodom. V hale sa už rozbehla vernisáž a pod nádherne vymalovaným stropom chodili muži v smokingoch a ženy vo večerných róbach. Rozhovory vo francúzštine okolo mňa bublali ako dávno zabudnutý parfum, ktorý som zúfalo vdychovala. Známe slová sa mi vracali najprv ako potôčik, potom ako rieka, hoci som ich nepočula pol storočia.

Nepristavila som sa na recepcii, aby som sa ohlásila, nečakali ma. Vyhýbala som sa chuťovkám a šampanskému, ktoré ponúkali čašníci, a kráčala som po mozaikovej dlážke, popri nástenných malbách k cirkusovej výstave, ktorej vstup označovala menšia verzia vonkajšieho transparentu. Zväčšené fotografie viseli zo stropu na tenulinkách drôtoch, ktoré nebolo vidieť, zábery hltáča mečov, tancujúcich koní a ďalších klaunov. Pod každou fotografiou je cedulka a mená sa mi vracajú ako pieseň: Lorch, D'Augny, Neuhoff – veľké európske cirkusové dynastie zničené vojnou a časom. Pri poslednom mene ma začali páliť oči.

Pod fotografiami visel veľký, ošúchaný plagát ženy držiacej sa rukami hodvábnych lán, jednu nohu mala vystretú za sebou pri arabeske. Tú mladú tvár a telo som ledva spoznala. V duchu som počula plechové tóny kolotočovej melódie, znelo to slabo ako hudba z hracej skrinky. Cítila som spaľujúcu horúčosť svetiel, od tej horúčosti mi takmer zliezla koža.

Nad výstavou visela lietajúca hrazda, akoby zastala v letku. Ešte aj teraz moje takmer deväťdesiatročné nohy túžili vyliezť tam nahor.

Nemala som však čas na spomienky. Cesta sem mi trvala dlhšie, než som si myslela, tak ako všetko v týchto dňoch, a nemala som ani minútu nazvyš. Preglgla som hrču v hrdle a pretláčala som sa popri kostýmoch a ozdobných pokrývkach hlavy, artefaktoch stratenej civilizácie. Napokon som sa dostala k železničnému vozňu. Niekoľko bočných panelov odstránili, takže bolo vidieť malé, uzavreté priestory vnútri. Prekvapilo ma, aké je to tam tesné, ani nie polovica mojej izby, o ktorú sa delím so spolubývajúcou v domove opatrovateľskej služby. Pamätala som si to oveľa väčšie. Skutočne sme tam žili nekonečné mesiace? Dotkla som sa hnijúceho dreva. Hoci len čo som videla v novinách fotku, vedela som, že vozeň bude taký, ako predtým. No v kútiku srdca akoby som sa tomu bála veriť.

Za mnou bolo počuť čoraz silnejšie hlasy. Rýchlo som sa obzrela ponad plece. Recepcia sa končila a účastníci sa presúvali k výstave. O pár minút bude neskoro.

Znova som sa obzrela, potom som sa prikrčila a preliezla popod povraz ohradzujúci miesto. Skry sa, hovoril mi hlas, dávno pochovaný inštinkt sa opäť ozval. Namiesto toho som prebehla rukou po spodku vozňa. Schránka bola tam, ako som si pamätala. Dvierka držia, ale keď trochu zatlačím... Otvoria sa a predstavujem si príval vzrušenia, keď mladé dievča hľadalo načmárané pozvanie na tajné stretnutie.

No keď som siahla dnu, prstami som nahmatala studený tmavý priestor. Schránka je prázdna a sen o tom, že bude obsahovať odpovede, sa vyparí ako chladná hmla.

1

Noa

Nemecko 1944

Tie zvuky zneli ticho ako bzučanie včiel, ktoré kedysi naháňali otca po farme a potom musel byť celý týždeň zabalený v obväzoch.

Odložila som kefu, ktorou som drhla kedysi elegantnú mramorovú dlážku, teraz popukanú od podpätkov čižiem, celú zablatenú a zaprášenú. To blato a prach nikdy nezmiznú. Načúvala som, odkiaľ idú tie zvuky, a prešla som stanicou popod tabuľu oznamujúcu čiernym písmom: Bahnhof Bensheim. Veľké meno pre nič viac než čakáreň s dvoma záchodmi, pokladnicou a bufetom, ktorý je otvorený len vtedy, keď je trochu mäsa a nie je zlé počasie. Zohla som sa po mincu zakotúľanú pod lavičkou a strčila som si ju do vrečka. Ohromilo ma, čo všetko ľudia zabúdajú alebo nechávajú bez povšimnutia.

Vonku sa mi v nočnom februárovom vzduchu parilo od úst. Obloha bola ako slonovinovo-sivá koláž, hrozilo, že bude

znova snežiť. Stanica bola učupená v údolí a z troch strán obkolesená zelenými kopcami porastenými borovicami. Špicaté ihličie vykúkalo spod zasnežených konárov. Vo vzduchu sa vznášala vôňa ohňa. Pred vojnou bol Bensheim iba malou zastávkou, ktorou prechádzala väčšina cestujúcich bez povšimnutia. No zdalo sa, že Nemci využijú všetko, a tak tam v noci odstavujú vlaky a vypínajú motory áut.

Bola som tu takmer štyri mesiace. V jeseni to nebolo také zlé a bola som rada, že som našla útočisko, keď ma poslali z domu s jedlom na dva dni, možno na tri, ak si ho budem šetriť. Dievčenský domov, kde som žila, odkedy moji rodičia zistili, že čakám dieťa, a vykopli ma z domu, sa nachádzal ďaleko a mohli ma vyložiť v Mainzi alebo najbližšom meste. No oni jednoducho otvorili dvere a poslali ma preč peši. Zamierila som na železničnú stanicu, až neskôr som si uvedomila, že nemám kam ísť. Od odchodu som neraz premýšľala, že sa vrátim domov a poprosím o odpustenie. Niežeby som bola priveľmi hrdá. Padla by som na kolená, keby som si myslela, že mi to pomôže. No z otcovho zúrivého pohľadu v ten deň, keď ma vyhodil z domu, som videla, že si zatvoril srdce. A dva razy by som odmietnutie nezniesla.

No mala som šťastie a na stanici potrebovali upratovačku. Vykukla som poza budovu stanice k malej komôrke, kde som spávala na matraci na dlážke. Mala som na sebe tie isté materské šaty, ktoré som mala v ten deň, keď som odišla z domu, ibaže teraz vpredu ochabnuto viseli. Samozrejme, nebude to tak vždy. Nájdem si poriadne zamestnanie, kde mi budú platiť viac, než mi stačí na plesnivý chlieb, a poriadny domov.

V okne na stanici som videla svoj odraz. Zapadáam sem, špinavé blond vlasy mi letné slnko vždy vytáha dobiela, oči

svetlomodré. Kedysi ma môj jednoduchý výzor zlostil, tu je výhodou. Druhí dvaja zamestnanci stanice, pokladníčka a muž z bufetu, každý večer odchádzajú domov, veľmi sa so mnou nerozprávajú. Cestujúci prechádzajú stanicou s čerstvým vydaním *Der Stürmer* pod pazuchou, odhadzujú cigaretové ohorky na dlážku a prišliapnu ich, je im jedno, kto som a odkiaľ som. Hoci sa cítim osamelo, potrebujem, aby to tak zostalo. Nemôžem odpovedať na otázky o svojej minulosti.

Nie, nevšímajú si ma. No ja ich vídam – vojakov na dovolenke a matky a manželky, ktoré sa každý deň s nádejou obzerajú po nástupišti, či neuvidia syna alebo manžela, potom sa poberú domov samy. Vždy rozoznáte tých, čo sa pokúšajú utiecť. Usilujú sa vyzerat' normálne, akoby šli len na dovolenku, ale oblečenie majú na prasknutie od vrstiev natlačených pod ním a tašky také napratané, až hrozí, že sa každú chvíľu rozletia. Nehľadia vám do očí, len súria deti a v bledých tvárach sa im zračí napätie.

Bzučanie počuť hlasnejšie a prenikavejšie. Vychádza z vlaku, ktorý som predtým počula škrípať a teraz stojí odstavený na vedľajšej koľaji. Vykročila som k nemu okolo takmer prázdnych kontajnerov s uhlím, ich obsah už dávno odviezli vojskám bojujúcim na východe. Možno niekto nechal zapnutý motor alebo inú mašinériu. Nechcem, aby ma obvinili, že som ho nechala zapnutý ja, nechcem stratiť zamestnanie. Hoci moja situácia bola zlá, vedela som, že môže byť ešte horšia – a mám šťastie, že som tu.

Šťastie. Prvý raz som to počula z úst staršej Nemky, ktorá sa so mnou podelila o haringa cestou autobusom do Den Hague, keď som odišla od rodičov. „Ste dokonalá Árijka,“ pove-

dala mi s ústami plnými ryby, keď sme chodili po krivolakých okľukách a cestách s krátermi.

Myslela som si, že žartuje – mala som špinavé blond vlasy a nos ako pahýľ. Telo som mala silné, vyšportované, kým sa nezačalo zaobľovať. Vždy som sa pokladala za bezvýraznú, kým mi tá žena večer nezašepkala do ucha tie slová. A teraz mi povedala, že vyzerám ako treba. Zdôverila som sa tej žene, že som tehotná a vyhodili ma z domu. Poradila mi, aby som šla do Wiesbadenu, a napísala na papier, že nosím pod srdcom dieťa ríše. Vzala som papier a vybrala som sa na cestu. Ani mi na um nezišlo, že je nebezpečné ísť do Nemecka alebo že by som to mala odmietnuť. Niektí chce deti, ako je moje. Moji rodičia by radšej zomreli, než prijali pomoc od Nemcov, ale tá žena vravela, že mi poskytnú strechu nad hlavou. To nemôže byť až také zlé. Nemala som kam inam ísť.

Máte šťastie, povedali mi, keď som prišla do dievčenského domova. Hoci som bola Holanďanka, považovali ma za Árijku a moje dieťa – *uneheliches Kind*, čiže nemanželské dieťa – môžu prijať do programu Lebensborn a môže ho vychovať dobrá nemecká rodina. Strávila som tam takmer pol roka, čítala som a pomáhala s domácimi prácami, kým som nemala priveľké brucho. Hoci to zariadenie nebolo nič nóbl, bolo moderné a čisté a slúžilo ako pôrodnica, kde sa mali rodiť zdravé deti pre ríšu. Spoznala som sa tam s robustným dievčaťom menom Eva, ktoré bolo o pár mesiacov popredu oproti mne. Raz v noci sa zobudila v mláke krvi, vzali ju do nemocnice a viac som ju nevidela. Odvtedy som sa utiahla, stránila som sa spoločnosti. Žiadna z nás tam nezostane dlho.

Môj čas nadišiel v jedno chladné októbrové ráno, keď som vstala od raňajok a odtiekla mi plodová voda. Ďalších osem-

nást' hodin som prežila v hrozných bolestiach, počula som len prísne príkazy, nič povzbudivé či utešujúce. Napokon dieťa prišlo na svet s krikom a celé telo sa mi otriaslo prázdnotou ako vypínajúci sa prístroj. Na tvári pôrodnej asistentky sa mi-hol zvláštny výraz.

„Čo je?“ chcela som vedieť. Dieťa som nemala vidieť, ale usilovala som sa potlačiť bolesti a posadiť sa. „Čo sa stalo?“

„Všetko je v poriadku,“ uistil ma doktor. „Dieťa je zdravé.“ No hlas mal znepokojený, tvár zamračenú, na nose okuliare s hrubými sklami. Predklonila som sa a videla som, ako na mňa prenikavo hľadia uhľovočierne oči.

Tie oči neboli árijské.

Vtedy som pochopila doktorovo znepokojenie. Dieťa vôbec nevyzeralo ako čistá rasa. Nejaký skrytý gén, či už z mojej strany, alebo zo strany Nemca, sa postaral o to, že malo tmavé oči a olivovú pokožku. Neprijmú ho do programu Lebensborn.

Moje dieťa kričalo prenikavým, vysokým hláskom, akoby počulo svoj osud a protestovalo. Napriek bolestiam som sa za ním načiahla. „Chcem ho podržať.“

Doktor a pôrodná asistentka, ktorá zapisovala detaily pôrodu do nejakého formulára, sa na seba znepokojene pozreli. „To nie je dovolené. Program Lebensborn to nedovoľuje.“

S námahou som sa posadila. „Tak si ho teda vezmem a odídem.“ Len som blafovala, nemala som kam ísť. Keď som prišla do dievčenského domova, písomne som sa zaviazala, že sa vzdávam svojho práva na dieťa výmenou za možnosť zostať v domove. V pôrodnici boli stráže, ledva by som prešla pár krokov. „Prosím vás, dajte mi ho na malú chvíľu.“

„Nein.“ Pôrodná asistentka dôrazne pokrútila hlavou, ale keď som ďalej prosila, vyšla z pôrodnej sály.

Len čo bola z dohľadu, čosi v mojom hlase donútilo doktora, aby poľavil. „Len na chvíľu,“ neochotne mi podal dieťa. Hľadela som na červenú tváričku, vdýchla som nádhernú vôňu jeho hlávky, trochu špicatej po dlhých hodinách pôrodu, a zahľadela som sa mu do očí. Krásnych očí. Ako môžu o čomsi takomto dokonalom tvrdiť, že nie je ideál?

Chlapček bol môj. Zaplavil ma príval lásky. Nechcela som toto dieťa, no v tej chvíli ľútosť nahradila túžba. Zmocnila sa ma panika a úľava. Teraz ho určite nebudú chcieť. Musím si ho vziať domov, lebo nemám inú možnosť. Nechám si ho, nájdem spôsob...

Vtedy sa vrátila pôrodná asistentka a rýchlo mi vytrhla dieťa z rúk.

„Nie, počkajte,“ bránila som sa. Keď som sa pokúšala vziať jej dieťa, pichlo ma do ramena čosi ostré. Hlava sa mi zakrútila. Ruky ma tlačili na lôžko. Upadla som do mrákot a v duchu som videla tie čierne oči.

Zobudila som sa sama v tej chladnej, sterilnej pôrodnej sále, bez dieťaťa, bez manžela, bez matky či pôrodnej asistentky, bola som prázdna nádoba, ktorú nik nechce. Neskôr mi povedali, že odišiel do dobrého domova. Nemohla som si byť istá, či hovoria pravdu.

Pregľla som, hrdlo som mala vyschnuté a usilovala som sa zatlačiť tú spomienku do úzadia. Potom som vyšla zo stanice do mrazivého vzduchu, potešilo ma, že nikde na dohľad som nevidela *Schutzpolizei des Reiches*, štátnu políciu, ktorá hliadkovala na stanici. Pravdepodobne bojujú s chladom vo svojom nákladiaku s ploskačkou v ruke. Prebehla som vlak pohľadom, pokúšala som sa vypátrať, odkiaľ sa ozýva to bzúčanie. Vychádzalo z posledného vozňa pri služobnom

vozni – neďaleko rušňa. Nie, ten zvuk vydáva čosi vo vlaku. Čosi živé.

Zastala som. Dala som si záležať, aby som sa nikdy nepriblížila k vlakom, a odvracala som pohľad, keď prechádzali okolo, pretože dopravovali židov.

Ešte som bývala doma v rodnej dedine, keď som prvý raz videla na námestí biednu skupinku mužov, žien a detí. S plačom som bežala za otcom. Bol vlastenec a zastával sa všetkého – prečo nie tohto? „Je to hrozné,“ pripustil. Šedivejúcu briadku mal žltú od dymu z fajky. Utriel mi slzy z tváre a nejasne mi vysvetlil, že všetko sa dá nejako vyriešiť. No jeho slová nezabránili tomu, aby moju spolužiačku Steffi Kleinovú odvedli spolu s mladším bratom a rodičmi na stanicu v tých istých šatách, v ktorých bola mesiac predtým na mojej narodeninovej oslave.

Ten zvuk znel čoraz silnejšie, teraz to už bol nárek, ako by v krovinách kvíľilo zranené zviera. Poobzerala som sa po prázdnom nástupišti a vykukla som spoza rohu stanice. Počujú ten zvuk aj policajti? Neisto som postávala na kraji nástupišťa, hľadela som na holé koľajnice, ktoré ma delili od toho uzavretého nákladného vozňa. Mala by som jednoducho odísť. Sklop oči, tú lekciu som sa naučila počas vojnových rokov. Nikdy z toho nevzide nič dobré, ak sa človek stará o záležitosti iných. Ak ma pristihnú, že strkám nos do miest na stanici, kam by som nemala, prepustia ma, nebudem mať kde žiť a možno ma aj zatknú. No ja som nikdy nevedela odolať, vždy som sa starala do záležitostí iných. Si hrozne zvedavá, hovorievala mi mama, keď som bola malá. Vždy som chcela všetko vedieť. Vykročila som dopredu, nedokázala som si nevšímať zvuky, ktoré teraz, keď som bola bližšie, zneli ako plač.

Alebo drobnú nohu, ktorú bolo vidieť cez pootvorené dvere vožňa.

Otvorila som dvere dokorán a zvolala som: „Ach!“ Môj hlas sa nebezpečne niesol tmou, ľahko ma mohli odhaliť. Boli tam malé deti, tých drobných telíčok bolo tak veľa, že sa nedali zrátať, ležali na dlážke pokrytej slamou tesne pri sebe, jedno na druhom. Väčšina z nich sa nehýbala a nevedela som rozoznať, či sú mŕtve, alebo spia. Nehybným vzduchom sa niesol krik a stony ako bľačanie jahniat.

Chytila som sa boku vožňa a usilovala som sa dýchať cez hradbu moču, výkalov a vývratkov, ktorá ma ovalila. Odkedy som sem prišla, bola som otupená a všetko mi pripadalo ako zlý sen alebo film, ktorý nemôže byť skutočný. Toto však bolo čosi iné. Tolko osamelých malých detí vytrhnutých z náručia matiek. Skrúcalo mi žalúdok.

Bezmocne som stála pri vozni, stuhnutá od hrôzy. Odkiaľ sú všetky tieto deti? Zrejme len teraz prišli, určite by dlho nevydržali v tom mraze.

Celé mesiace som vídala vlaky smerujúce na východ, tam, kde mal byť dobytok a vrecia s obilím, boli ľudia. Hoci taký transport sa mi zdal hrozný, hovorila som si, že ich vezú do nejakého tábora alebo dediny, aby boli všetci na jednom mieste. Nejasne som si predstavovala, že tam budú zruby alebo stany ako v prímorskom tábore v našej dedine v Holandsku, ktoré slúžia tým, čo si nemôžu dovoliť skutočnú dovolenku alebo dávajú prednosť jednoduchšiemu ubytovaniu. Presídľovanie. No pri pohľade na tieto mŕtve a zomierajúce deti som pochopila to klamstvo.

Obzrela som sa ponad plece. Vlaky s ľuďmi boli vždy strážené, ale tu nevidieť nikoho – pretože nemluvňatá nemôžu utiecť.

Najbližšie ku mne ležalo dieťa so sivou pokožkou a s modrými perami. Pokúsila som sa oprášiť mu z mihalníc jemnú vrstvu námrazy, ale dieťa už bolo mŕtve. Odtiahla som ruku a prebehla pohľadom po ostatných. Väčšina detí bola nahá alebo zabalená v tenkej látke, nič ich nechránilo pred krutou zimou. No v strede vozňa meravo trčali do vzduchu dve dokonalé ružové papučky, inak bolo dieťa nahé. Nieкто si dal záležať a uplietol papučky očko za očkom. Z hrdla sa mi vydral vzlyk.

Spomedzi detí vykukla hlavička. Srdiečkovú tvár pokrývala slama a výkaly. Dieťa sa netvárilo nešťastne, na tvári sa mu zračil zmätený výraz, akoby hovorilo: „Čo tu robím?“ Zdalo sa mi povedomé: uhl'ovočierne oči, ktoré prenikali do mojich očí ako v ten deň, keď som porodila. Srdce mi prekyovalo citmi.

Zrazu dieťaťko zvrátilo tvár a rozplakalo sa. Načiahla som sa ponad ostatné deti, prv než ma nieкто začuje. Nedosiahla som naň a dieťa zakvíliło hlasnejšie. Pokúsila som sa vstúpiť do vozňa, ale deti ležali veľmi nahusto, bála som sa, že na niektoré stúpim. Zúfalo som sa znova načiahla, zdvihla som plačúce dieťa a chcela som ho utíšiť. Keď som ho vzala z vozňa, pokožku malo vyslovene ľadovú. Bolo nahé, na sebe malo len špinavú plienku.

Dieťa v mojich rukách, druhé dieťa, ktoré som v živote držala, sa mi v náručí utíšilo. Je možné, že je to moje dieťa, ktoré mi poslal do cesty osud alebo náhoda? Dieťaťko zatvorilo oči a hlavička mu padla dopredu.

Nevedela som, či zaspalo, alebo zomrelo. Vykročila som s dieťaťkom v rukách od vlaku. Ja som ich jediná nádej. Mala by som ich vziať viac.

No dieťaťko, ktoré som držala, sa znova rozplakalo, jeho prenikavý plač pretínal ticho. Zakryla som mu ústa a rozbehla som sa na stanicu.

Zamierila som do komôrky, v ktorej spávam. Zastala som vo dverách a zúfalo som sa obzerala. Nemala som nič. A tak som vošla do ženského záchoda, po smrade vo vozni sa mi zdalo, že to tam až tak nepáchne. Pustila som vodu do umývadla a umyla som špinu z detskej tváričky handrou, ktorú som používala na upratovanie. Dieťaťko už bolo trochu teplejšie, ale dva prsty na nohách malo modré a rozmýšľala som, či o ne nepríde. Odkiaľ sa sem dostalo?

Rozbalila som špinavú plienku. Bol to chlapec, tak ako moje dieťa. Keď som sa prizrela bližšie, videla som, že jeho drobný penis vyzerá inak než penisy nemeckých chlapcov alebo penis spolužiaka, ktorý mi ho ukázal, keď som mala sedem rokov. Je obrezaný. Raz mi Steffi povedala to slovo, keď mi vysvetľovala, čo urobili jej mladšiemu bratovi. To dieťa bolo židovské. Nebolo to moje dieťa.

Keď som si uvedomila realitu, zaspätkovala som. Nemôžem si nechať židovské dieťa, nijaké dieťa, keď som sama a dvanásť hodín denne upratujem stanicu. Čo mi to zišlo na um?

Dieťaťko sa začalo kotúľať z police pri umývadle, kam som ho položila. Skočila som k nemu a zachytila som ho, prv než by spadlo na tvrdú dlažbu. Nemala som skúsenosti s malými deťmi a teraz som ho držala kus od seba ako nebezpečné zviera. No dieťaťko sa pritúlilo ku mne, zložilo si hlávku pri mojom krku. Nešikovne som z inej handry vyrobila plienku, potom som vyniesla dieťa zo záchoda a zo stanice a vracala som sa k vozňu. Musím ho vrátiť do vlaku, akoby sa nič nebolo stalo.